

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Αρχαίο Ελληνικό Δράμα: Αισχύλος - Σοφοκλής

Ενότητα 4: Ο Αΐας του Σοφοκλή - Πρόλογος (στ. 1 - 133)

Ευφημία Καρακάντζα

Τμήμα Φιλολογίας

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά μαθήματα ΠΠ

1. Σκοποί ενότητας.....	3
2. Περιεχόμενα ενότητας	3
3. Ο πρόλογος του έργου (στ. 1 – 133)	4

1. Σκοποί ενότητας

Γλωσσικός και ιδεολογικός σχολιασμός του προλόγου της τραγωδίας Αΐας του Σοφοκλή.

2. Περιεχόμενα ενότητας

Εισαγωγή στον μύθο του Αίαντα. - Γλωσσικές παρατηρήσεις στους στίχους 1 – 133. -
Ερμηνευτικές παρατηρήσεις στους στίχους 1 – 133.

3. Ο πρόλογος της τραγωδίας (στ. 1 – 133)

Ἀθήνα

ἀεὶ μὲν, ὦ παῖ Λαρτίου, δέδορκα σε
πεῖρὰν τιν' ἐχθρῶν ἀρπάσαι θηρώμενον·
καὶ νῦν ἐπὶ σκηναῖς σε ναυτικάϊς ὀρῶ
Αἴαντος, ἔνθα τάξιν ἐσχάτην ἔχει,
πάλαι κυνηγετοῦντα καὶ μετρούμενον 5
ἴχνη τὰ κείνου νεοχάραχθ', ὅπως ἴδῃς
εἶτ' ἔνδον εἶτ' οὐκ ἔνδον. εὖ δέ σ' ἐκφέρει
κυνὸς Λακαίνης ὡς τις εὖρινος βάσις.
ἔνδον γὰρ ἀνήρ ἄρτι τυγχάνει, κάρα
στάζων ἰδρῶτι καὶ χέρας ξιφοκτόνους. 10
καὶ σ' οὐδὲν εἴσω τῆσδε παπταίνειν πύλης
ἔτ' ἔργον ἐστίν, ἐννέπειν δ' ὄτου χάριν
σπουδὴν ἔθου τήνδ', ὡς παρ' εἰδυίας μάθης.

Ὀδυσσεύς

ὦ φθέγμ' Ἀθάνας, φιλάτης ἐμοὶ θεῶν,
ὡς εὐμαθὲς σου, κὰν ἄποπτος ἦς ὄμως, 15
φώνημ' ἀκούω καὶ ξυναρπάζω φρενὶ
χαλκοστόμου κώδωνος ὡς Τυρσηνικῆς.
καὶ νῦν ἐπέγνωσ εὖ μ' ἐπ' ἀνδρὶ δυσμενεῖ
βάσιν κυκλοῦντ', Αἴαντι τῷ σακεσφόρῳ·
κεῖνον γάρ, οὐδέν' ἄλλον, ἰχνεύω πάλαι. 20
νυκτὸς γὰρ ἡμᾶς τῆσδε πρᾶγος ἄσκοπον
ἔχει περάνας, εἴπερ εἴργασται τάδε·
ἴσμεν γὰρ οὐδὲν τρανές, ἀλλ' ἀλώμεθα·
κάγῳ ἄθελοντῆς τῷδ' ὑπεζύγην πόνῳ.

ἐφθαρμένας γὰρ ἀρτίως εὐρίσκομεν 25

λείας ἀπάσας καὶ κατηναρισμένας

ἐκ χειρὸς αὐτοῖς ποιμνίων ἐπιστάταις.

τήνδ' οὖν ἐκείνῳ πᾶς τις αἰτίαν νέμει.

καί μοί τις ὀππῆρ αὐτὸν εἰσιδὼν μόνον

πηδῶντα πεδία σὺν νεορράντῳ ξίφει 30

φράζει τε κάδῃλωσεν· εὐθέως δ' ἐγὼ

κατ' ἵχνος ἄσσω, καὶ τὰ μὲν σημαίνομαι,

τὰ δ' ἐκπέπληγμαι κούκ ἔχω μαθεῖν ὄτου.

καιρὸν δ' ἐφήκεις· πάντα γὰρ τὰ τ' οὖν πάρος

τὰ τ' εἰσέπειτα σῆ κυβερνώμαι χερί. 35

Ἀθήνα

ἔγνω, Ὀδυσσεῦ, καὶ πάλαι φύλαξ ἔβην

τῆ σῆ πρόθυμος εἰς ὁδὸν κυναγία.

Ὀδυσσεύς

ἦ καί, φίλη δέσποινα, πρὸς καιρὸν πονῶ;

Ἀθήνα

ὡς ἔστιν ἀνδρὸς τοῦδε τάργα ταῦτά σοι.

Ὀδυσσεύς

καὶ πρὸς τί δυσλόγιστον ᾧδ' ἦξεν χέρα; 40

Ἀθήνα

χόλῳ βαρυνθεὶς τῶν Ἀχιλλείων ὄπλων.

Ὀδυσσεύς

τί δῆτα ποιμναις τήνδ' ἐπεμπίπτει βάσιν;

Ἀθήνα

δοκῶν ἐν ὑμῖν χεῖρα χραίνεσθαι φόνω.

Ὀδυσσεύς

ἦ καὶ τὸ βούλευμ' ὡς ἐπ' Ἀργείοις τόδ' ἦν;

Ἀθήνα

κἂν ἐξεπράξατ', εἰ κατημέλησ' ἐγώ. 45

Ὀδυσσεύς

ποίαισι τόλμαις ταῖσδε καὶ φρενῶν θράσει;

Ἀθήνα

νύκτωρ ἐφ' ὑμᾶς δόλιος ὀρμᾶται μόνος.

Ὀδυσσεύς

ἦ καὶ παρέστη κάπτι τέρμ' ἀφίκετο;

Ἀθήνα

καὶ δὴ ἴπι δισσαῖς ἦν στρατηγίσιν πύλαις.

Ὀδυσσεύς

καὶ πῶς ἐπέσχε χεῖρα μαιμῶσαν φόνου; 50

Ἀθήνα

ἐγὼ σφ' ἀπείργω, δυσφόρους ἐπ' ὄμμασι
γνώμας βαλοῦσα τῆς ἀνηκέστου χαρᾶς,
καὶ πρὸς τε ποιίμνας ἐκτρέπω σύμμικτά τε
λείας ἄδαστα βουκόλων φρουρήματα·
ἐνθ' εἰσπεσὼν ἔκειρε πολύκερων φόνον 55
κύκλω ῥαχίζων· κάδοκει μὲν ἔσθ' ὅτε
δισσοὺς Ἀτρείδας αὐτόχειρ κτείνειν ἔχων,
ὄτ' ἄλλοτ' ἄλλον ἐμπίτνων στρατηλατῶν.
ἐγὼ δὲ φοιτῶντ' ἄνδρα μανιάσιν νόσοις
ῶτρυνον, εἰσέβαλλον εἰς ἔρκη κακά. 60
κάππει' ἐπειδὴ τοῦδ' ἐλώφησεν πόνου,
τοὺς ζῶντας αὖ δεσμοῖσι συνδήσας βοῶν
ποιίμνας τε πάσας εἰς δόμους κομίζεται,
ὡς ἄνδρας, οὐχ ὡς εὐκερων ἄγραν ἔχων,
καὶ νῦν κατ' οἴκους συνδέτους αἰκίζεται. 65
δείξω δὲ καὶ σοὶ τήνδε περιφανῆ νόσον,
ὡς πᾶσιν Ἀργείοισιν εἰσιδὼν θροῆς.
θαρσῶν δὲ μίμνε μηδὲ συμφορὰν δέχου
τὸν ἄνδρ'· ἐγὼ γὰρ ὀμμάτων ἀποστρόφους
αὐγάς ἀπείρξω σὴν πρόσοψιν εἰσιδεῖν. 70
οὔτος, σὲ τὸν τὰς αἰχμαλωτίδας χέρας
δεσμοῖς ἀπευθύνοντα προσμολεῖν καλῶ·
Αἴαντα φωνῶ· στεῖχε δωμάτων πάρος.

Ὀδυσσεύς

τί δρᾶς, Ἀθήνα; μηδαμῶς σφ' ἔξω κάλει.

Ἀθήνα

οὐ σῖγ' ἀνέξει μηδὲ δειλίαν ἀρεῖ; 75

Ὀδυσσεύς

μὴ πρὸς θεῶν, ἀλλ' ἔνδον ἀρκείτω μένων.

Ἀθήνα

τί μὴ γένηται; πρόσθεν οὐκ ἀνήρ ὄδ' ἦν;

Ὀδυσσεύς

ἐχθρός γε τῷδε τάνδρῳ καὶ τανῦν ἔτι.

Ἀθήνα

οὐκουν γέλως ἠδιστος εἰς ἐχθροὺς γελᾶν;

Ὀδυσσεύς

ἐμοὶ μὲν ἀρκεῖ τοῦτον ἐν δόμοις μένειν. 80

Ἀθήνα

μεμηνότ' ἀνδρα περιφανῶς ὀκνεῖς ἰδεῖν;

Ὀδυσσεύς

φρονοῦντα γάρ νιν οὐκ ἂν ἐξέστην ὀκνω.

Ἀθήνα

ἀλλ' οὐδὲ νῦν σε μὴ παρόντ' ἴδη πέλας.

Ὀδυσσεύς

πῶς, εἴπερ ὀφθαλμοῖς γε τοῖς αὐτοῖς ὄρᾳ;

Ἀθήνα

ἐγὼ σκοτώσω βλέφαρα καὶ δεδορκότα. 85

Ὀδυσσεύς

γένοιτο μέντ' ἄν πᾶν θεοῦ τεχνωμένου.

Ἀθήνα

σίγα νυν ἐστῶς καὶ μὲν' ὥς κυρεῖς ἔχων.

Ὀδυσσεύς

μῆνοιμ' ἄν· ἤθελον δ' ἄν ἐκτὸς ὦν τυχεῖν.

Ἀθήνα

ὦ οὔτος, Αἴας, δευτέρον σε προσκαλῶ.

τί βαιὸν οὕτως ἐντρέπει τῆς συμμάχου; 90

Αἴας

ὦ χαῖρ' Ἀθήνα, χαῖρε Διογενὲς τέκνον,

ὥς εὖ παρέστης· καί σε παγχρύσοις ἐγὼ

στέψω λαφύροις τῆσδε τῆς ἄγρας χάριν.

Ἀθήνα

καλῶς ἔλεξας· ἀλλ' ἐκεῖνό μοι φράσον,

ἔβαψας ἔγχος εὖ πρὸς Ἀργείων στρατῶ; 95

Αἴας

κόμπος πάρεσσι κούκ ἀπαρνοῦμαι τὸ μή.

Ἀθήνα

ἦ καὶ πρὸς Ἀτρεΐδαισιν ἤχμασας χέρα;

Αἴας

ὥστ' οὔποτ' Αἴανθ' οἶδ' ἀτιμάσουσ' ἔτι.

Ἀθήνα

τεθναῖσιν ἄνδρες, ὡς τὸ σὸν ξυνῆκ' ἐγώ.

Αἴας

θανόντες ἤδη τᾶμ' ἀφαιρείσθων ὄπλα. 100

Ἀθήνα

εἶεν, τί γὰρ δὴ παῖς ὁ τοῦ Λαερτίου,
ποῦ σοι τύχης ἔστηκεν; ἢ πέφευγέ σε;

Αἴας

ἦ τοῦπίτριπτον κίναδος ἐξήρου μ' ὄπου;

Ἀθήνα

ἔγωγ'· Ὀδυσσέα τὸν σὸν ἐνστάτην λέγω.

Αἴας

ἦδιστος, ᾧ δέσποινα, δεσμώτης ἔσω 105

θακεῖ· θανεῖν γὰρ αὐτὸν οὐ τί πω θέλω.

Ἀθήνα

πρὶν ἂν τί δράσης ἢ τί κερδάνης πλέον;

Αἴας

πρὶν ἂν δεθῆς πρὸς κίον' ἐρκείου στέγης.

Ἀθήνα

τί δῆτα τὸν δύστηνον ἐργάσει κακόν;

Αἴας

μάστιγι πρῶτον νῶτα φοινηχθεὶς θάνη. 110

Ἀθήνα

μὴ δῆτα τὸν δύστηνον ὤδ' ἔ γ' αἰκίση.

Αἴας

χαίρειν, Ἀθάνα, τᾶλλ' ἐγὼ σ' ἐφίεμαι·
κεῖνος δὲ τίσει τήνδε κούκ ἄλλην δίκην.

Ἀθήνα

σὺ δ' οὔν, ἐπειδὴ τέρψις ἦδε σοι τὸ δρᾶν,
χρῶ χειρὶ, φείδου μηδὲν ὦνπερ ἐννοεῖς. 115

Αἴας

χωρῶ πρὸς ἔργον· σοὶ δὲ τοῦτ' ἐφίεμαι,
τοιάνδ' ἀεὶ μοι σύμμαχον παρεστάναι.

Ἀθήνα

ὄρᾱς, Ὀδυσσεῦ, τὴν θεῶν ἰσχὺν ὄση;
τούτου τίς ἂν σοι τάνδρὸς ἢ προνούστερος
ἢ δρᾶν ἀμείνων ἠύρέθη τὰ καίρια; 120

Ὀδυσσεύς

ἐγὼ μὲν οὐδέν' οἶδ'· ἐποικτίρω δέ νιν
δύστηνον ἔμπας, καίπερ ὄντα δυσμενῆ,
ὀθούνεκ' ἄτη συγκατέζευκται κακῆ,
οὐδὲν τὸ τούτου μᾶλλον ἢ τοῦμὸν σκοπῶν·
ὀρῶ γὰρ ἡμᾶς οὐδὲν ὄντας ἄλλο πλήν 125
εἶδωλ' ὄσοιπερ ζῶμεν ἢ κούφην σκιάν.

Ἀθήνα

τοιαῦτα τοίνυν εἰσορῶν ὑπέρκοπον
μηδέν ποτ' εἶπης αὐτὸς εἰς θεοὺς ἔπος,
μηδ' ὄγκον ἄρη μηδέν', εἴ τινος πλέον
ἢ χειρὶ βρίθεις ἢ μακροῦ πλοῦτου βάθει. 130
ὥς ἡμέρα κλίνει τε κἀνάγει πάλιν
ἅπαντα τάνθρώπεια· τοὺς δὲ σώφρονας
θεοὶ φιλοῦσι καὶ στυγοῦσι τοὺς κακοῦς.

Σημειώματα

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Ευφημία Καρακάντζα. Αρχαίο Ελληνικό Δράμα: Αισχύλος – Σοφοκλής. Ενότητα 4: Ο Αΐας του Σοφοκλή - Πρόλογος (στ. 1 - 133). Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1868/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

- Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:
- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

